

Is het gras groener aan de andere kant van de grens?

Grens(land)boeren

Vleesvee houden op een lands- of een deelstatengrens: wat doet dat met een mens?

Europa is immers een lappendeken van lidstaten. De statengrenzen zijn door de nationale politiek niet afgeschaft en dat zal wellicht nooit gebeuren. Daarvoor zijn de inwoners vanwege taal-, cultuur- en historische verschillen té gehecht aan een beleid dicht bij de deur. Het gemeenschappelijk Europees landbouwbeleid is een mooi voorbeeld van deze blijvende versnippering. Het wordt bovendien steeds minder gemeenschappelijk door de geopolitieke uitbreiding van de EU en bijgevolg door een per land verschillende invulling van het Europese kaderbeleid. De nationale invulling van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) is daar maar een klein voorbeeld van. Het nagestreefde gelijke

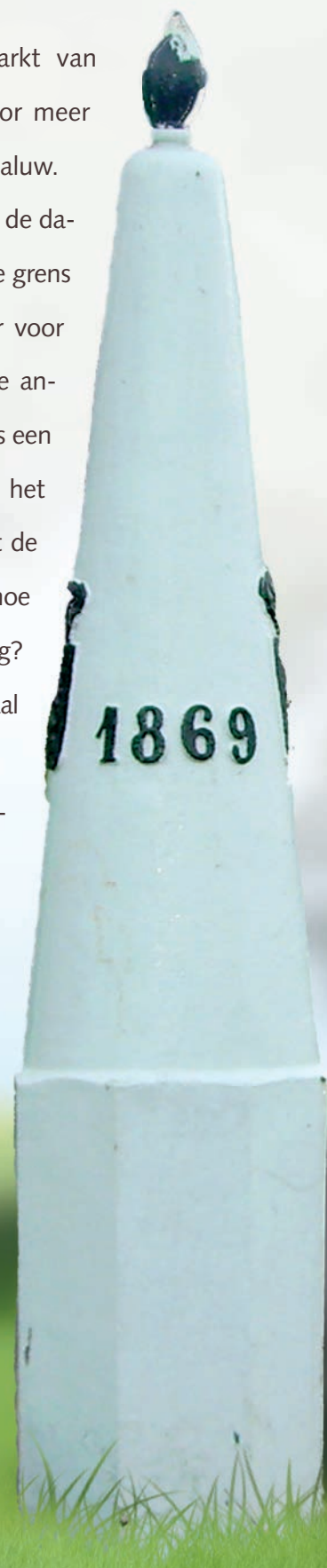
speelveld in een consumentenmarkt van 500 miljoen inwoners lijkt daardoor meer

een dode mus dan een levende zwaluw.

Biedt de situatie bepaalde kansen in de dagelijkse uitbating, omdat het over de grens goedkoper is, of zorgt deze eerder voor een grotere complexiteit? Levert de andere landbouwpolitiek over de grens een bredere kijk op het gebeuren of is het een doorn in het oog en zadelt het de veehouder op met frustraties? En hoe is het gesteld met de sociale omgang? Maar misschien maakt dat allemaal helemaal niets uit?

Op deze en andere vragen antwoorden in deze kerstspecial vijf vleesveehouders die boeren op een politieke en administratieve grens.

tekst **Annelies Debergh, Guy Nantier en Florus Pellikaan**
foto's **Harrie van Leeuwen, Kristina Waterschoot**

Woonplaats: **Nieuwkerke**
 Land: **België**
 Aantal kalvingen: **120**
 Ras: **Belgisch witblauw**
 Activiteit: **vleesvee in combinatie met akkerbouw**

Tweetaligheid dagelijks bruikbaar voor Michel Wallays uit Nieuwkerke

Dubbelzijdig begrensd

tekst **Annelies Debergh**

De rust die het platteland rondom Nieuwkerke uitstraalt, is nog groter dan elders. 'Eigenlijk is dit een beetje een uithoek van Vlaanderen', beginnen vleesveehouders Michel Wallays (50) en Els Verraes (44) uit Nieuwkerke. 'Het blijft een landelijke gemeente en men is hier nog echt boergezind op de gemeente.' Op sociaal vlak is dat soms wel weer een nadeel. 'We moeten meer en grotere afstanden afleggen als we ergens naartoe willen gaan. Deze regio ligt niet echt centraal.'

Drie regio's: Vlaanderen, Wallonië, maar ook Frankrijk liggen hier op een steenworp afstand. Daar krijgen Michel en Els mee af te rekenen in hun dagelijkse bedrijfsvoering. 'Dat levert drie wetgevingen op die totaal verschillend zijn.' Zolang je die wetgevingen kent, is dat geen probleem, zo klinkt het hier. 'Maar je krijgt soms wel de indruk dat Vlaamse landbouwers die in Wallonië land gebruiken, iets meer gevisieerd zijn door de autoriteiten. Maar omgekeerd is dat eigenlijk niet anders.'

Soms smaakt dat verschil in wetgeving een beetje wrang. 'Als je ziet dat Waalse veehouders nog mest kunnen uitrijden, later dan volgens onze uitrijregeling, dan kun je je daar wel eens aan ergeren', komt een voorbeeld ter sprake. 'En toen we vorig jaar omwille van de groei van de veestapel wat nutriënten bij moesten kopen, dan weet je dat die Waalse boer daar geen rekening mee hoeft te houden, terwijl het wel over hetzelfde land gaat.' Michel Wallays vat het samen: 'Het is heel eenvoudig: er is een politiek lijntje gezet: hier mag dit wel en dat daar niet, of omgekeerd.'

Land in Frankrijk heeft deze veehouder niet in gebruik. De Franse grens ligt op vijfhonderd meter van het erf, de Waalse op amper een kilometer afstand. 'Als je in Wallonië iets wil uitzoeken, dan ervaar je wel dat daar gepoogd wordt om ook Nederlands te spreken. In Frankrijk is dat niet het geval.'

Michel Wallays spreekt vlot Frans en dat komt goed van pas. De grenzen vormen geen taalbarrière. 'Daar krijg je voelbaar waarderend door', zegt Michel. 'Zo kon ik goede contacten uitbouwen met enkele Franse boeren waar ik al enkele jaren stro kan aankopen. Op tien kilometer hier vandaan, in Frankrijk, kun je op korte tijd 50 hectare stro bijeen vinden. Dat werkt goed zo.' Dat brengt deze vleesveehouders ook in contact met een andere mentaliteit. 'Franse en Waalse boeren zijn rustiger dan Vlaamse boeren. Als er bij een Franse boer iets vandaag niet kan, dan blijft het maar tot morgen wachten. Bij ons ligt dat anders.'

Woonplaats: **Gulpen**
 Land: **Nederland**
 Landbouwactiviteit: **vleesvee**
 Aantal stuks vee: **110**
 Ras: **wagyu en verbeterd roodbont**
 Aantal hectare: **37 (mais en grasland)**

Theo van der Burg: 'Het is eigenlijk te gek: er is niet één Europa'

De grens is er gewoon

tekst **Guy Nantier**

Nee, naar het dichtbijgelegen Aken in Duitsland gaan Theo en Monica van der Burg-Bernard uit Gulpen niet. 'Maastricht is net zo makkelijk en aantrekkelijk. Bovendien heb je binnenkort een milieusticker nodig om de stad Aken in te komen.'

Gulpen, gelegen in het Limburgse heuvelland met zijn vruchtbare lössgrond, ligt op tien kilometer van de Duitse grens en op twee kilometer van de Belgische (Waalse) grens. Theo (60) en Monica (58) streken er neer in 2003. 'Voorheen hadden we een roodbontmelkveebedrijf en vleesveebedrijf met verbeterd roodbont in West-Brabant', verhaalt Theo. De aanleg van een tweebaansweg midden door de huiskavel heeft het echtpaar ertoe aangezet om te verkassen. Het bedrijf in Gulpen telde bij aankoop ook zo'n 17 hectare akkerland in Wallonië. Theo van der Burg: 'De laatste hectaren hebben we vorige week verkocht. We hadden toch geen toeslagrechten op die grond. Bovendien was de dubbele mestboekhouding ook geen geintje. Alle documenten vanuit Wallonië waren altijd in het Frans en echt dienstbaar is de Waalse ambtenaar niet voor een Hollander.'

In Gulpen hebben Theo en Monica met het wagyuras een gesloten veehouderij opgestart. Het vlees met zijn rijkelijke marmering vindt een afzet van Amsterdam tot München. Waarom wagyu? Monica: 'Wat ons mateloos irriteert, is dat het steeds groter moet bij iedere boer. Dat proberen we met de wagyufokkerij te doorbreken. Het moet anders en beter.' Theo valt haar bij: 'Dat is ook de reden waarom we de verbeterdroodbontveestapel aan het afbouwen zijn. Met het streven naar natuurlijke geboorten in het ras wordt het wel anders, maar niet beter. Met de wagyu's behalen we zevenmaal meer rendement en hoeven we ook niet uit bed voor een keizersnede.'

Dieren over de grens om te weiden of om te laten slachten hebben ze nooit gehad. 'Gelukkig maar', vindt de vrouw des huizes. 'Enige tijd was de grens gesloten vanwege tuberculose in België. En vanwege de verschillen in ibr-status zouden we ook quarantaine moeten toepassen.' Het verdwijnen van de rode diesel in Nederland komt meteen ter tafel. In Nederland lag de prijs aan de pomp op 80 eurocent, terwijl in België landbouwers 57 eurocent neertellen. Theo zegt dat het verschil nu nog groter is geworden. 'Het is eigenlijk te gek. Zowel Nederlandse als Belgische boeren produceren voedsel, maar concurreren niet met gelijke wapens. Er is niet één Europa.'

Woonplaats: **Biervliet**
 Land: **Nederland**
 Aantal kalvingen: **65**
 Ras: **limousin**
 Aantal hectare: **50 hectare natuurgebied,
 3 hectare mais en 8 hectare weide**
 Activiteit: **vleesveehouderij in combinatie
 met akkerbouw**

Eddy en Lieve Claey's gaan met
 limousin over de grenzen heen

Geen grenzen aan fokkerij

tekst **Annelies Debergh**

Ze staan al gedeeltelijk op stal, de fraaie limousins van Eddy (63) en Lieve Claey's (65) uit Biervliet. Nog enkele dieren lopen buiten in het natuurgebied. Op een oppervlakte van ruim 50 hectare gebeurt natuurbeheer door begrazing. 'Door het natuurgebied kregen we de kans om steeds meer dieren te gaan houden', legt Eddy uit. Met 65 moederdieren telt het bedrijf 150 limousins. 'Het limousinvee past uitstekend bij het natuurbeheer.'

De keuze viel niet toevallig op het Franse ras. 'We hebben meerdere rassen gehad, maar limousin beviel ons het beste', herinnert Eddy zich. 'We zijn eerst heel Frankrijk rondgereden en hebben toen in Bretagne een aantal fokkers leren kennen.' Doordat Lieve als Belgische ook de Franse taal goed kent, kon het bedrijf bruggen bouwen. 'Het is belangrijk om talen te kunnen spreken en moeite te doen om elkaar te verstaan. Alleen zo kun je tot een goede samenwerking komen.'

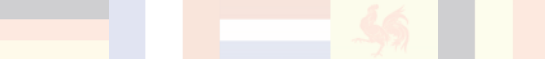
Samenwerken met Belgische partners tilt de bedrijfsvoering op een hoger niveau, zo stellen Eddy en Lieve vast. 'Onze loonwerker en veevoederleverancier zijn allebei uit België afkomstig.' Reden daarvoor is onder meer de prijs. 'Bij onze start waren aan deze zijde van de grens amper loonwerkers die konden maaien en hakselen. Ze waren allemaal bijna uitsluitend op akkerbouw gericht.' Al 25 jaar werkt Claey's met dezelfde loonwerker. 'Doordat ik nog uit huis ging werken, waren goede afspraken een voorwaarde voor een blijvende samenwerking.'

Ook voor veevoer doet Claey's een beroep op de Belgen. 'Het is een beetje hetzelfde verhaal als met loonwerk. In Nederland maken veevoerfabrikanten zich niet druk over vleesvee. Daardoor kwam ik bij Belgische voerfabrieken uit.'

Door te streven naar het hoogste niveau in de fokkerij heeft het bedrijf ook vele contacten in binnen- en buitenland. 'We gingen zelf al overal kijken om fokmateriaal uit te zoeken en dan kennen ze je ook overal.' Stagiairs uit Frankrijk, bezoekers uit allerhande Europese landen en verkopen naar Spanje, Portugal en zelfs de Azoren: de familie Claey's kijkt ver over de grenzen heen. 'We kijken nu bewust wat meer naar de Ierse en Engelse fokkerij om onze fokkerij nog naar een hoger niveau te tillen.' De ambitie om de Noordzee over te steken met fokmateriaal is groot. 'We merken dat daar toch meer markt is voor de betere limousindieren en dan moet je als echt fokbedrijf toch die richting uit durven gaan.' |

Woonplaats: **Heers**
 Land: **Vlaanderen**
 Activiteit: **akkerbouw en vleesvee**
 Stuks vee: **350**
 Ras: **Belgisch witblauw**
 Aantal hectaren: **100 (mais, wintergranen, suikerbieten, grasland)**

Op de grens van twee deelstaten werken levert alleen frustratie op

Het is wat het is

tekst **Guy Nantier**

Oreya, 23 november. Een Waalse akkerbouwer rijdt zijn stal-mest uit over een groenbedekker. Een paar honderd meter verderop in het Vlaamse Heers is het uitrijden van stal-mest op de akkers al vanaf 15 november verboden. Het ietwat surrealistische beeld behoort tot het dagelijks leven van Peter Picard (43) en Ann Jans (37), die een gemengd landbouwbedrijf, met akkerbouw en vleesvee, in Heers uitbaten. De twee deelstaten, Vlaanderen en Wallonië, in het federale België hebben immers hun eigen landbouwpolitiek en dus eigen regeltjes.

‘Ja, het is best frustrerend’, geeft Peter Picard aan. ‘Eigenlijk is er geen sprake van een gelijk speelveld binnen de landbouw. Maar dat geldt ook voor vele andere zaken, zoals de VLIF-reglementering of de nutriëntenemissierechten, NER’s. Ik heb bij de opstart van de gesloten vleesveetak NER’s moeten aankopen. In Wallonië kennen ze geen mestrechten of nutriëntenemissierechten.’

Het landbouwbeleid is in Wallonië boervriendelijker en biedt meer ‘soepelheid’ in de uitbating, aldus Peter. Hij zou graag in Wallonië hebben geboerd in plaats van in Vlaanderen. ‘Maar het is nu eenmaal wat het is. Verhuizen is geen optie meer.’

De veehouder prijst zich wel gelukkig dat zo’n 25 jaar terug de ruilverkaveling langs beide zijden van de deelstatengrens gelijktijdig is gebeurd. ‘Wij hebben dus geen grond in Wallonië liggen, wat mijn inziens de dagdagelijkse uitbating anders wel heel complex zou hebben gemaakt.’

Naast het grote verschil in landbouwpolitiek kenmerkt de regio-grens zich ook door een andere grens: de taalgrens, met Nederlands voor de Vlamingen en de Franse taal voor de Walen. Maar dat speelt op het bedrijf en in de sociale omgang van Peter en Ann nauwelijks. Peter kent wel een mondje Frans, Ann en de twee kinderen niet. Ann geeft hierbij aan dat de kinderen in het naburige, Vlaamse Tongeren naar school gaan en hun naschoolse activiteiten hebben. ‘Buiten de veehandelaar die uit Wallonië komt, hebben we nauwelijks contacten met de overburen’, geeft Peter aan. ‘Al gaat een ziek dier al eens vlugger naar de diergeneeskundige faculteit in Luik in plaats van naar Gent. Qua afstand scheelt dat een paar honderd kilometers. Ik ga eerlijk gezegd liever naar het zuiden. Het Belgisch-witblauwras komt daar vandaan. De keuringen te Libramont en Hollogne zeggen mij bijvoorbeeld meer dan die van Agriflanders en Alden Biesen. En: mijn beste vriend woont in Wallonië, een uitgeweken Vlaming.’ |

Woonplaats: **Groesbeek**
 Land: **Nederland**
 Activiteit: **vleesvee en schapen**
 Stuks vleesvee: **305**
 Ras: **blonde d'Aquitaine**
 Grondgebruik: **71 ha gras, 15 ha mais,**
1 ha voederbieten en 45 ha natuurweide

Theo Lamers: 'Vee in quarantaine en mest hygiëniseren is niet werkbaar'

Grens is halfdoorlatend

tekst **Florus Pellikaan**

Het landschap dat steeds glooiender wordt, maakt onderweg naar Groesbeek duidelijk dat de grens van Nederland nadert. De kortste weg naar de broers Theo (59) en Gerry (54) Lamers voert zelfs even over Duits grondgebied. Vierhonderd meter terug in Nederland staat het bedrijf, dat onderdak biedt aan ruim 300 stuks vleesvee. 'Net na 1900 hebben onze grootouders hier een boerderij gebouwd. Onze oma was Duits, dus mogelijk is dat mede de reden van de plek hier dicht bij de grens', vertelt Gerry Lamers.

In het verleden hadden de broers veelvuldig met de Nederlands-Duitse grens te maken. 'We pachtten grond van familie in Duitsland en alles moest via de douane. Die schreven in het voorjaar bijvoorbeeld op hoeveel stuks vee we over de grens brachten en exact datzelfde aantal moesten we in de herfst terughalen. Je kon dus nooit even snel een dier dat moest kalven, ophalen', herinnert Theo zich nog al te goed. 'Maar ook het ophalen van hooi moest je eerst aanmelden.'

De administratieve rompslomp die het passeren van de grens met zich meebracht, deden de broers twaalf jaar geleden besluiten het land af te stoten. 'Er is geen douane meer, maar vee moet eerst in quarantaine en mest moet worden gehygiëniseerd voor het de grens over mag. Dat is niet werkbaar.'

Het kromme is dat deze regels volgens de vleesveehouders alleen gelden bij transport naar Duitsland. 'Vanuit Duitsland naar Nederland kan wel alles. Duitse boeren rijden hier zo met mest en vee over de grens heen.'

Het verschil in wetgeving wordt ook zichtbaar als het in januari vriest. 'In Duitsland rijdt dan iedereen mest uit, hoewel het ook daar niet mag. Toch is zeker niet alles beter daar', vertelt Theo, en Gerry knikt. 'Duitsland is veel groener qua beleid. Ganzen mogen er bijvoorbeeld niet geschoten worden.'

Veel hinder ervaren Theo en Gerry Lamers op dit moment niet van de verschillen tussen de beide landen. 'Het vlees is in Duitsland eerder goedkoper dan duurder, omdat men er minder ingesteld is op luxe vlees. Dus voor de vleesprijzen hoeven we niet te exporteren. Wel hebben we af en toe een Duitse loonwerker en strolverancier, want die zijn goedkoper. En verder komen we in Duitsland om te tanken vanwege de lagere accijns. Ook de belasting op sterke drank is er minder hoog, maar,' zo grapt Gerry, 'daar heb je ook niet zoveel van nodig.'

